

Сучасне візуальне українське мистецтво у категоріях теоретичної естетики (феноменологічний аспект)

ОЛЕНА АККАШ

Анотація. Досліджені характерні особливості сучасного українського візуального мистецтва у його концептуальному напрямку. Для досягнення цієї мети застосовані герменевтичний метод та категоріальний апарат феноменології як філософської дисципліни. Доводиться евристичність та результативність принципів, категорій та понять феноменології в процесі системного наукового аналізу мистецького процесу в Україні у XXI столітті. Зроблені висновки щодо перспектив розвитку культуротворчої діяльності на прикладі творчості представників концептуального напрямку сучасного візуального мистецтва.

Ключові слова: сучасне мистецтво, концептуальний живопис, феноменологія, теоретична естетика.

Постановка проблеми. Українське сучасне образотворче мистецтво в силу своєї історичної, національної змістовної специфіки, завдяки присутності в ньому неординарних особистостей раз за разом представляє собою багатомірну площину для дискурсу, який постійно розвивається, заглиблюється, диференціюється та трансформується в інших сферах культурного формоутворення, продукуючи несподівані висновки і гіпотези та розкриваючи нові, невідомі дотепер сторони. В численних публікаціях, як наукових, так і у засобах масової інформації, навчальній літературі та інших частіше розглядають розвиток та становлення образотворчого процесу в сучасному культурному житті країни головним чином в ракурсі соціальних імплікацій художнього процесу. Звісно, це цілком зрозуміло, враховуючи як історично сформовану роль мистецтва в житті українського суспільства, так і суспільно-політичний розвиток країни на початку XXI століття. Але при уважному і детальному аналізуванні змісту мистецтвознавчих доробок виявляється, що досить часто пе-

ребільшується роль, вплив та значення художньої свідомості на формування та функціонування суспільної свідомості. Художній творчій діяльності приписується майже ведуча та керуюча роль у розвитку соціуму, якщо дотримуватись логіки цього підходу та довести його до остаточних висновків. Іноді вживаються формально підібрані терміни та поняття, запозичені із методологічних систем інших гуманітарних наук, помилково вважаючи це міждисциплінарним підходом. Але міждисциплінарний підхід у своєму справжньому науковому сенсі передбачає встановлення зв'язків та конструювання спільного ареалу досліджень на рівні сутнісних характеристик суміжних гуманітарних студій та спільності об'єкту та предмету досліджень, а не формальне штучне нав'язування запозичених з іншої академічної галузі термінів.

Сучасний мистецький процес в Україні представляє собою не тільки захоплююче і привабливе поле для різного роду розвідок і інколи, на жаль, поверхневих аматорських спекуляцій, але й вибагливий об'єкт академічних до-

сліджень. Естетичний досвід, об'єктивований в арт-феноменах, вимагає виваженого осмислення, копіткої інтелектуальної праці та певних зусиль, щоб бути свідомо інтегрованим в суспільний ґрунт. Та насправді проблема полягає у тому, щоб найповніше розкрити характерні особливості сучасного концептуального мистецтва на рівні теоретичної естетики як філософської дисципліни. Теоретична естетика, узята в її феноменологічній версії, представляється автору одним з ефективних методологічних підходів до наукового аналізу результатів художньої творчості вітчизняного мистецького руху, і цей метод обіцяє отримання високого ступеня евристичності результатів. Втім, він не є єдиним доступним та виключно істинним підходом, тому що в сучасних гуманітарних науках давно вже не існує конкурування різних методологій, та й раніше пов'язана із цим жорстка дихотомія між теорією і практикою виявляється розмитію. Становлення мистецької образотворчості, взяте в імплементації сучасного мистецтва, на перший погляд вражає своєю поліваріантністю і неможливістю ототожнити мистецтво ХХІ століття із певним провідним напрямом, як це було раніше. Проте піднесене під пильне око теоретичного феноменологічного аналізу здатне не втратити глибини та уникнути ризику редукування складних сенсів, що транслюють системи візуальних символів та примітивізації його змістовних шарів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Характер поставленої проблеми однозначно вказує на те, що коло науковців, які представили добробки в цій доволі важкій для опрацювання площині, не обмежується представниками єдиною вибраною сферою гуманітарного знання. Звісно, у роботах класиків, засновників герменевтичного підходу як її методу та їх відомі послідовники у ХХ столітті досліджували і естетичну свідомість як квінтесенцію суб'єктивності.

У гуманітарному полі вітчизняної науки питання феноменологічного аналізу, дотичне мистецтва (зокрема сучасного), набуває неодноз-

начного характеру та отримує амбівалентні відповіді. Поширена тенденція редукувати трансцендентальний аналіз до специфіки психології сприйняття артефактів або розслідування іншого боку — психології творчості. Проте усі складнощі з розумінням сучасної феноменологічної герменевтики в Україні з початку 2000-х і до сьогодні оприялюднюють академічні роботи філософів (В. І. Кебуладзе, М. А. Мінаков). З точки мистецтвознавчої перспективи багатоваріантна, але не абстрактна безособова інтенціональність вітчизняної художньої культури розкривається у дослідженнях О. К. Федорука.

У роботах О. В. Босенка, відомого вітчизняного фахівця у галузі теоретичної естетики, співробітника Інституту проблем сучасного мистецтва, досліджуються особливості та головні закономірності розвитку сучасного візуального мистецтва, взятого в систему трансцендентальної естетики для розпредметнення його онтологічної сутності, прихованої у формальній видимості та позірності існування. Окремої уваги заслуговує його остання книга, де завдяки поєднанню нетривіального поетичного стилю та академічної глибини розкриваються метафізичні засади зародження, існування та зникнення мистецьких форм у сучасності: «Ця коротка книга — про неможливість репрезентації та неповторність. Її не прочитати два рази — вона про неможливість виразити інтонації миті» [1, с. 21]. В тематичному контексті сучасного мистецького життя слушно згадати чисельні розвідки І. Б. Зубавіної у галузі сучасного кінематографу, які є одними з небагатьох професійних студій даного жанру видовищного мистецтва в Україні, в яких розкриваються сутнісні ознаки такого складного для теоретичного аналізу виду сучасного мистецтва.

Мета дослідження. Метою даної статті є вивчення становлення сучасного візуального українського мистецтва як царини інтертекстуальної образності, як результату інтерпретації індивідуального естетичного досвіду митців з точки зору феноменології естетики та герменевтично-

го методу інтерпретації художніх творів. Українська образотворча традиція у вимірі ХХІ століття вибудовує змістовні конструкції, які повинні вивчатися комплексно, в тому числі і з залученням теорії, практики та методології філософського інтерпретування виразних засобів, що розвивались протягом останнього часу у феноменологічному напрямку. До того ж питання тлумачення прихованого сенсу дивовижних парадоксальних та іноді незрозумілих мистецьких створінь сучасності постійно бентежить та навіть заводять у глухий кут як пересічного глядача, так і досвідчених спеціалістів.

Виклад основного матеріалу. Проблема винаходження та кристалізації сутності та головних рис закономірностей розвитку культурних форм, в тому числі в такій сфері, як образотворче мистецтво, завжди була нагальною при підступах до всеохоплюючого погляду на мистецтво як естетичну форму суспільної свідомості. Форми, стилі, жанри, напрями практичного творчого уявлення її в сучасності на вітчизняній ниві настільки варіативні, що узагальнення перебігу їх розвитку за допомогою лише деталізації, дескриптивних та порівняльних студій замало. Натомість шлях феноменологічної інтерпретації виявляє важелі та внутрішні фактори поступу естетичного досвіду до винайдення «самого себе».

Дорефлексивний досвід феномена в сучасному візуальному мистецтві підтверджує головний постулат філософії феноменології. Специфіка цього сучасного мистецького споглядання виявляється у тому, що первісне простягається у часі та опредметнюється в діяльнісному аспекті, залишаючись при тому ще дорефлексивним станом, передумовою пізнання. Активна свідомість творчого діючого суб'єкта знаходиться в синкретичній єдності зі своїм створеним об'єктом, інтенціонально спрямована на взаємодію з ним та водночас на виклики життєвого світу. Буттєвий світ (одна з основних категорій філософської герменевтики), який намагається схопити та репрезентувати у художніх образах

сучасне мистецтво, не вимагає примусової рефлексії, він може залишатись в цьому стані дорефлексивності, оскільки його потенційна інтенціональність слабша у царині естетичної свідомості, ніж в інших сферах людського буття.

Феноменологічне тлумачення, розпредметнення художньої візуальної текстуральності, побудова системи смислів сучасності відбуваються спонтанно, ці процеси не терплять зовнішнього примусу, рушійною силою є вільна мистецька творча інтуїція. Це є внутрішнім, іманентно властивим мистецтву процесом, який зовнішньо виявляється або, точніше, конституюється в конкретних рефлексіях свідомості над системою образів, символів та знаків. Шукати остаточно безперечну істину в естетичному пізнанні світу у візуальних системах художніх образів марно, таке намагання все ж таки досі є спробою нав'язати просвітницьку роль мистецтву, що філософія та й інші гуманітарні студії залишили ще в минулому столітті. Априорні установки та налаштування, очікування на майбутній фіксований результат реалізації конкретного естетичного типового ідеалу в даний історичний період приречені до розчарування. Навіть послідовники постмодерністського напрямку естетики зголосились, що феноменологічний проєкт, узятий як сукупність теорії, практики та методу — це пізнання світу у його плінній континуальній плінності. В українському концептуальному мистецтві — репрезентація життєвого світу у мистецьких концептах: «Вже Кант шукав априорні умови пізнання: але ця априорність визначає рішення. Феноменологія намагається уникнути навіть цього гіпостазування. Звідси її стиль запитань, вражаючий радикалізм, її сутнісна незавершеність» [6, с. 15]. Чуттєве сприйняття світу проходить подвійний шлях: спочатку свідомої раціоналізації індивідуального досвіду безпосередньої даності, потім знову піднімається на щаблі генералізації в доступних для чуттєвого сприйняття мистецьких символах. Специфіка українського сучасного мистецького розвитку виявляється у тому, що з обох сто-

рін (творця та глядача) в презентації та реценції артефактів відбувається невинуватена універсалізація індивідуальних чуттєвих алюзій, спровокованих миттєвою плінністю буття, надання їм статусу дзеркальної копії реальності. Тому і не спадає полемічний запал у точці перетину естетичних практик сучасного мистецтва та реакції соціуму. Натомість феноменологія у практиці герменевтичного розкодування змісту тексту (у даному випадку художніх конструкцій із символів, образів, знаків та метафізичних утворень, що постають за цими видимими ознаками) передбачає відкритість як головну умову розуміння та інтерпретації. Тим паче, що герменевтичний метод виник із спроби пояснення творів мистецтва в оточуючому контексті дії та розуміння. За Г. Гадамером, істина в мистецтві не тотожна науковій істині, хоча вона і існує, але її неможливо раціоналізувати. Частково цим і пояснюється непроста реценція, дисонанси сприйняття сучасного візуального мистецтва у суспільстві. З іншого боку, внутрішня суперечливість мистецьких практик, рухів сучасності обумовлюється буттєвим фундаментом новітньої епохи постіндустріального суспільства в його вітчизняній проекції. Візуальне мистецтво вибудовує онтологічні опори у суб'єктивному естетичному досвіді, потім знову демонструє їх назовні вже в іншій невпізнаній іпостасі. Ось тут і стає у нагоді практичний метод феноменологічної інтерпретації як досягнення власного існування у привласненому світі. Певні символічні нарації можуть бути зрозумілими лише у цілісності суб'єктно-об'єктної єдності із життєвим світом у розширеному феноменологічному тлумаченні.

Феноменологічне розуміння одиничного індивідуального суб'єктивного досвіду та його піднесення до загального відрізняються від розуміння його представниками персоналізму і відтак робить його важливим та дієвим інструментом сучасної теоретичної естетики як наукової дисципліни. Наближення до загального розуміння типових ознак сучасної епохи мож-

ливе через одиничне за допомогою застосування методу «герменевтичного кола». Труднощі виникають і за такої постановки питання, тому що постіндустріальний історичний час настільки спресований та стрімкий, що й годі прямолінійно стверджувати, що мистецтво виражає дух епохи, як це було у минулому столітті. Доречно тепер говорити про сплески та турбулентності сьогодення, які транслюють у художній формі митці. Ці естетичні практики, де співвідношення форми та змісту вельми ускладнене, доречно визначити як прояви нового типу світогляду: «світоглядні моделі Всесвіту, Життя, Антропності, Соціуму, Культури, Технонауки, розглянуті відповідно до космічних масштабів простору та часу, з'являються тут не як те, що є актуально наявним, не як онтологічні константи, а як випадково виниклі дисипативні структури, котрі нагадують собою безупинно мінливі піщані бархани пустелі або хиткі хвилі у вічному океані хаосу» [8, с. 19].

Українське сучасне візуальне мистецтво сприяє продукуванню різноманітних теоретичних описів, спекуляцій, практичних виставкових проєктів. Усі ці спроби аналізу та розкриття таємного змісту художнього мистецького мовлення іноді парадоксальні у розбіжностях своїх оцінок, суджень та висновків. Трапляються ситуації, коли мистецькі твори надіаються штучними вельми умовними характеристиками, які не експлікують істинну сутність арт-об'єкту, а приховують його під нашаруванням схоластичних словесних структур. Це начебто з першого погляду суперечить твердженню Г. Гадамера про зовнішні важелі, які визначають тематизацію, стилі та інші риси мистецьких феноменів у суспільстві. «Суспільний смак — самостійна сила, яка визначає, що взагалі повинно заторгати і зворушувати. Таким чином, смак володіє владою розпоряджатися, він готує схеми сподівань і уявлень, порушувати які не вільно, хай навіть за ними не буде видно найвищої мистецької якості» [3, с. 22]. Але наявна видимість мистецьких феноменів для споглядаючого суб'єкта

(у цьому випадку мається на увазі суспільна аудиторія із своїми тимчасовими уподобаннями та смаками) не впливає на первинність явлення та зустрічі мистецтва та буття у точках перетину часового та просторового виміру сучасності. Фундаментальна художня діяльність зі структуривання життєвого світу ніяким чином не залежить від коливань смакових тимчасових уподобань, які домінують у той чи інший історичний проміжок часу у суспільстві. Проходячи стадію невизначеності та аморфності форми та змісту на першому етапі свого створення, сучасні художні артефакти вступають у відкриту та динамічну взаємодію з реальним життєвим світом, одними із багатьох характеристик якого є і вимоги та смаки суспільної свідомості. Предметне поле сучасного українського візуального мистецтва задається його перетворенням на самоствердження, на конститування власної естетичної самосвідомості як окремої самостійної руйшійної сили вітчизняної культуротворчості, що перетворює дорефлексивний стан життєвої повсякденності на художні об'єкти, таким чином вивільняючи їх із тенет буденності та залишаючи їх в той же час невід'ємною частиною буттєвого світу. Відбувається символізація та об'єктивація в художніх образах життєвіту (поняття вперше введено Г.-Г. Гадамером у філософський обіг).

Феноменологічна традиція наголошує на тому, що концептуалізація відбувається як закономірний підсумок рефлексії та попереднього дорефлексивного досвіду, що ми і можемо спостерігати на численних прикладах мистецьких живописних і не тільки практик в Україні. Не втрачаючи свого концептуального характеру, художня творчість як діяльність та суб'єкт-об'єктний процес набуває перформативного статусу у суспільстві, що є ознакою достатньої зрілості та вагомості. Візуальні художні практики диктують змістове наповнення культуротворчого процесу, і саме це є особливою характеристикою суспільних процесів в Україні. Мистецтво буде фундамент до створення онтологічних умов суспільного роз-

витку завдяки теоретично-естетичній рефлексії та експлікації світоглядних настанов у образній невербальній формі. Нелінійний та спонтанний характер художньої творчості визначає розмаїття та багатоваріантність форм становлення культурного буття. У XXI столітті динамічний естетичний досвід художньої творчості не потребує обґрунтування, пояснення та виправдовувань, цей діалектичний процес є сам підґрунтям подальшого утворення численних різноманітних вторинних культурних нашарувань. Очевидно, колізії та суперечності сьогоденного історичного часу, які осмислюються та репрезентуються у процесі художньо-естетичної діяльності, провокують зміни і самої свідомості в естетичному вимірі: «модус свідомості змінився, хоча предметний зміст і його спосіб поставання, як і раніше, має модус втіленості. Утім модус віри, або буття суттєво змінився; спосіб, у який усвідомлюється те, що тілесно стало, став іншим» [4, с. 326]. Тобто модус змін сучасної суспільної свідомості, взятої в аспекті естетичного компоненту світогляду, націлює суб'єкта та об'єкт на повернення втраченої цілісності (скоріше первинної синкретичності) з об'єктивним буттям. Естетична творча діяльність постійно прагне до зняття асиметрії між ідеалом та наявним буттям шляхом гіпостазування цієї асиметрії навіть до химерно-потворних форм. Мистецька творчість оголює та доводить до гіпотетичного абсурду болючі точки людського існування. Так, наприклад, у творчості українського митця Антона Соломухи, який, на жаль, вже пішов з життя, ці утворення доводяться до максимально можливого піку чуттєвості та кордонів дозволеного. Свавілья та воля перетинаються та переплітаються у його живописних роботах у безпосередній образності та без-образності. Вивільняється із тенет невідомості та підіймається на поверхню генетична єдність цих двох чинників людської діяльності. Відтак стає очевидним, що сучасне візуальне мистецтво знищує кордони між чуттєвим досвідом та сприйняттям цього досвіду, які іс-

нували у класичній загальній теорії пізнання, що поширювалось також і на закони естетичного освоєння дійсності. Герменевтичне коло, як метод та принцип феноменології у теоретичній естетиці, є основним дослідницьким інструментом у цьому процесі розімкнення свідомості та його горизонтів. Відтак трансформації свідомості в феноменологічному поясненні видаються досить переконливими: «Модус свідомості змінився, хоча предметний зміст і його спосіб поставання, як і раніше, має модус втіленості. Утім модус віри, або буття суттєво змінився; спосіб, у який усвідомлюється те, що тілесно постало, став іншим» [4, с. 328].

Феноменологічний підхід проливає світло раціонального аналізу на механізм взаємодії субстанціонального розвитку і генезису естетичного досвіду, який перетворюється на практичну творчу діяльність. Підтвердженням цієї феноменологічної настанови, що здійснюється за допомогою герменевтичного методу, є становлення самосвідомості і перехід дорефлексивного досвіду в усвідомлюваний творчий процес.

Досить цікавою виявляється творчість відомого українського художника В. Д. Сидоренка. Індивідуальна свідомість маніфестує себе у його творах як самосвідомість історичного поступу суспільства. У публікаціях, що торкаються його творчості, упродовж багатьох років обстоюються різні точки зору на мистецький доробок художника, у деяких відкрито висловлювалась думка про неможливість осягнення та інтерпретації, і тим самим демонструвалась розгубленість перед глибинною буттєвістю (у метафізичному сенсі). Інші дописувачі, навпаки, переобтяжують розповіді про творчу діяльність митця вимушеними та надуманими поняттями. Наукова проблема узятя з позиції теорії е-

стетики у тім, що онтологія мистецтва, як граничні засади пізнання реальності за допомогою засобів живопису, лежить відкрита майже на поверхні сприйняття, тому і оманлива легкість тлумачення надихає дослідників на надмірну багатослівну суб'єктивну рефлексію. Часові перетворення головного героя В. Д. Сидоренка — «людини у кальсонах» — демонструють переструктурування свідомості, її поступ до самооб'єктивації, спираючись на первинний дорефлексивний досвід сприйняття світу і відкидання зайвих рефлексій.

Висновки. Сучасне українське концептуальне мистецтво на сьогодні виявляє глибокий та потужний потенціал сприйняття, осягнення та оволодіння буттєвим світом у його онтологічних характеристиках. Феноменологія мистецтва як галузь теоретичної естетики та герменевтичний метод стають у нагоді саме для наукового аналізу істинних принципів мистецької текстуальності, які не завжди легко розгледіти при вузькому, суто мистецтвознавчому дескриптивному підході. Творчість провідних українських митців розпредмечує реальну природу естетичного індивідуального та загального (у суспільній свідомості) досвіду. Долається відчуження між буттям, його опредметненням у мистецьких образах та тлумаченням змісту цих образів. Протиставлення естетичного суб'єкта та об'єкту, що навіть переходило у протиріччя та взаємне заперечення, знімається, якщо застосовувати герменевтичні процедури пояснення та категоріальний апарат феноменології естетики. Є можливим прийти до певного міркування, що розвиток напрямків, зміна акцентів сучасної художньої творчості в Україні націлені на освітлення нових характеристик буття, піднесення індивідуального до рівня загального.

Література

1. Босенко А. В. Ходы. Шестая. Пасторальная. Киев: Феникс, 2017. 424 с.
2. Вальденфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. Київ, 2004. 206 с.
3. Гадамер Г.-Г. Вірші і розмова. Есе. Київ, 2002. 86 с.
4. Гуссерль Е. Досвід і судження. Допредикативний (Рецептивний) досвід с. 312–334 / пер. В. І. Кебуладзе у Δόξα / Докса. Збірник наукових праць з філософії та філології. Вип. 14. Німецька феноменологічна традиція в філософії, гуманітаристиці та культурі. Одеса, 2009. 424 с.
5. Кебуладзе В. І. Феноменологія досвіду. Київ: Дух і літера, 2017. 280 с.
6. Лиотар Ж. -Ф. Феноменологія / Пер. с англійського і послесловіе Б. Г. Соколова. СПб.: Алетейя, 2001. 160 с.
7. Мінаков М. А. Історія поняття досвіду. Київ. 2007. 380 с.
8. Лукьянець В. С., Кравченко О. М., Озадовська Л. В., Мороз О. Я. Науковий світогляд на зламі століть. Монографія. Київ, 2006. 288 с.

References

1. Bosenko A. V. Hodyi. Shestaya. Pastoralnaya. Kiev: Feniks 2017. 424 s.
2. Valdenfels B. Topografija Chuzhoho: studii do fenomenolohii Chuzhoho. Kyiv, 2004. 206 s.
3. G' adamer G.-G. Virshi i rozмова. Ese. Kyiv, 2002. 86 s.
4. Gusserl' E. Dosvid i sudzhennya. Dopredy`katy`vnyj (Recepty`vny`j) dosvid s. 312- 334\ pereklad V. I. Kebuladze Δόξα / Doksa Zbirny`k naukovy`x prac` z filosofiyi ta filologiyi. Vy`p.14. Nimecz`ka fenomenologichna trady`ciya v filosofiyi, humanitary`sty`ci ta kul`turi. Odesa, 2009. 424 s.
5. Kebuladze V. I. Fenomenologiya dosvidu. Kyiv: Dux i litera, 2017. 280 s.
6. Liotar Zh. -F. Fenomenologiya / Perevod s angliyskogo i posleslovie B. G. Sokolova. SPb: Aleteyya, 2001. 160 s.
7. Minakov M. A. Istoriya ponyattya dosvidu. Kyiv, 2007. 380 s.
8. V. S. Luk`yanecz`, O. M. Kravchenko L. V. Ozadov`s`ka, O. Ya. Moroz Naukovy`j svitoglyad na zlami stolit`. Monografiya. Kyiv, 2006. 288 s.

Аккаш Е. С. Современное украинское визуальное искусство в категориях теоретической эстетики (феноменологический аспект)

Аннотация. Рассмотрены основные характеристики развития современного украинского визуального искусства сквозь призму категориального аппарата теоретической эстетики как философской дисциплины. Исследованы принципы и закономерности творческой деятельности как эстетического опыта в индивидуальном и коллективном воплощении. Впервые предпринято изучение субъект-объектного взаимодействия в художественной деятельности с помощью феноменологии эстетики и ее основного метода и принципа герменевтического подхода. Феноменология истолкования и раскрытия глубинных смыслов онтологических оснований визуального искусства применена для интерпретации и обозначения узловых моментов распределения скрытых субстанциональных характеристик арт-объектов и механизмов их вхождения в бытие. Освещены основные алгоритмы понимания, философской интерпретации художественной текстуальности современного визуального искусства Украины. Рассмотрены пути объективации в визуальных образах творческого самосознания и самоидентификации личности как субъекта и одновременно объекта эстетической деятельности. Исследованы трансформации общественного и индивидуального сознания на примерах результатов творческой деятельности известных представителей украинского визуального искусства. Показаны возможности концептуальной живописи в снятии отчуждения и противоречия между бытием и эстетическим идеалом, их динамическое взаимодействие. Раскрывается сущностный смысл концептуализации визуальных образов как исто-

ковання реальності в дорефлексивному опыте. Уделяється особе внимание возможностям применения парадигм, закономірностей, категорій и понятійного апарату феноменології естетики як науко-исследовательської стратегії в області сучасного візуального мистецтва України. Указаны перспективи герменевтичного підходу для дальнішого изучения динаміки естетическої діяльності.

Ключевые слова: сучасне мистецтво, концептуальна живопись, феноменологія, теоретическа естетика.

**Akkash O. S. Contemporary Ukrainian visual art in the categories of the theoretical aesthetics
(phenomenological aspect)**

Abstract. The principal characteristics of the development of the contemporary Ukrainian art are surveyed through the prism of the category apparatus of the theoretical aesthetics as a philosophical science. The principles and laws of the creative activity are investigated as an aesthetical experience in the individual and collective embodiment. For the first time the study of the interaction between the subject and the object of art activity is undertaken with the help of the phenomenology of aesthetics and its main method and principle hermeneutic approach. The phenomenology of the interpreting and uncovering of the deep senses of the ontological foundations of the visual art is applied for the interpretation and determining key points of objectivizing hidden substantial characteristics of art objects and mechanisms of its entrance into the reality. The principal algorithms of understanding and philosophical presentation of art texts of the contemporary Ukrainian visual art are enlightened. The ways of the mirroring in the art images and symbols of the individual and social consciousness, self-identification are regarded. The creative self-consciousness is described as a subject and object of the creative activity. The transformations of the social and individual consciousness are explained on the examples of the creative results of activity by famous representatives of the Ukrainian contemporary art. The possibilities of the conceptual painting to eliminate alienation and contradiction between the aesthetic ideal and being, thus their dynamic interaction is shown. The essential core of the conceptual visual symbols is unveiled in explicating the prior to reflexing experience in the art works. The special attention is paid to the application of the paradigms, laws, categories, regularities and notions of the phenomenology of aesthetics and a scientific strategy in the field of the contemporary visual art of Ukraine. The perspectives of the hermeneutic approach in the further study of the dynamics of the aesthetic activity are identified.

Keywords: contemporary art, conceptual painting, phenomenology, theoretical aesthetics.